

RIKSDAGENS MILJÖUTSKOTT

Helsingfors
den 3 november 1992
Utlåtande nr 7

Till Arbetspolitiska utskottet

Arbetspolitiska utskottet har genom en skrivelse av den 11 september 1992 berett miljöutskottet tillfälle att avge utlåtande om regeringens proposition nr 106 med förslag till lag om ändring av kemikalielagen. Med anledning av ärendet har utskottet hört överinspektören Juha Pyötsiä vid social- och hälsovårdsministeriet, överinspektören Pirkko Kivelä-Ikonen vid miljöministeriet, överinspektören Tapani Koivumäki vid handels- och industriministeriet, biträdande avdelningschefen Anna-Liisa Sundqvist vid arbetarskyddsstyrelsen, miljöövervakningschefen Pertti Forss vid Helsingfors miljöcentral, avdelningschefen Jukka Luokkamäki vid Industrins Centralförbund, generalsekreteraren Esko Joutsamo vid Finlands Naturskyddsförbund, miljövaruschefen Pekka Kotilainen vid Tikkurila Oy och heltidsanställda sekreteraren för Delegationen för kemikalieärenden Kimmo Louekari.

Regeringens proposition

Syftet med propositionen är att samordna stadgandena i kemikalielagen med EG:s direktiv om kemikalier. EG har utfärdat 15 direktiv om kemikalier, varav största delen är avsedda att verkställas i vårt land med stöd av kemikalielagen.

Regeringen föreslår att kemikalielagen skall ändras för det första så att principerna för kemikalielltillsynen framgår av lagen. Detaljerade krav skall anges genom förordning samt i statsråds- och ministeriebeslut. Lagen föreslås dessutom bli ändrad så att lagens förpliktelser i detalj motsvarar kraven i EG-direktiven och så att tillsynsförfarandena överensstämmer med EES-avtalet.

Regeringen föreslår att kemikalielagen kompletteras med stadganden om EG:s nya tillsynsmetoder i fråga om ämnen som är i bruk, förfarandet vid förhandsbifall för export av

förbjudna och strängt reglerade kemikalier, metoder för övervakning av kemikaliemarknaden, internationellt utbyte av information samt skydd av försöksdjur.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1993.

Utskottets ställningstaganden

Av de orsaker som framgår av propositionen och på basis av erhållen utredning finner utskottet lagförslaget behövligt och principiellt korrekt.

Med tanke på miljövärden är det positivt att också industriell hantering och upplagring i liten skala av hälso- och miljöfarliga kemikalier kommer att omfattas av anmälningsskyldigheten. I den gällande lagen avser tillstånds- och anmälningsförfarandet endast omfattande eller medelstor industriell hantering och upplagring av kemikalier. Enligt lagförslagets motivering har man för avsikt att genom förordning precisera vad som avses med industriell hantering och upplagring i liten skala. Till följd av lagändringen kommer tillsynen över industriell hantering och upplagring av kemikalier att öka, något som utskottet finner positivt.

På motsvarande sätt föreslås att anmälningskyldigheten för dem som importerar och tillverkar hälsofarliga ämnen för försäljning skall slopas. Detta innebär att de allra minsta tillverkarna och importörerna av kemikalier inte alls kommer att omfattas av den tillsyn som grundar sig på anmälningskyldighet. De som bedriver verksamhet i liten skala hanterar många gånger mycket farliga ämnen och har ofta otillräckliga kunskaper om skyldigheterna vid hantering av farliga ämnen.

Om förhandstillsynen slopas enligt lagförslaget ställs det större krav på den som tillverkar och importerar kemikalier. Det finns många stadganden och bestämmelser om verksamheten, ofta mycket invecklade. Enligt vad utskottet

erfarit kan det hända att de som bedriver verksamhet i liten skala kommer att få svårigheter t.ex. då det gäller kemikaliemärkning, klassificering och skyddsinformationsblad, om de inte får sakkunnighjälp. Tillgången på råd och anvisningar är beroende av tillsynsmyndigheternas resurser. Då de kommunala kemikalietillsynsmyndigheternas resurser är knappa kommer tillsynen och samarbetet i första hand att omfatta de verksamhetsidkare som är anmälningsskyldiga.

På basis av det ovan sagda anför miljöutskottet

att arbetspolitiska utskottet i sitt betänkande bör överväga om det kan stadgas att anmälningsskyldigheten skall gälla import och tillverkning av både miljö- och hälsofarliga ämnen eller om det på något annat sätt kan säkerställas att också de verksamhetsidkare som inte är anmälningsskyldiga får del av tillsynsmyndigheternas sakkunskap.

Till följd av lagändringen kommer antalet anmälningar till de kommunala kemikalietillsynsmyndigheterna att öka. Enligt miljöutskottets åsikt är det skäl att överväga om kommunerna i likhet med staten kunde uppbära en avgift för handläggningen av anmälningar. Om detta stadgas bl.a. i lagen om miljötillståndsförfarande (735/91). Genom avgifter får man resurser för att hjälpa dem som bedriver verksamhet i liten skala. Miljöutskottet anför

att arbetspolitiska utskottet i sitt betänkande bör utreda om det är behövt att stadga om rätt för kommunerna att uppbära avgift för handläggningen av anmälningar.

Dessutom har miljöutskottet uppmärksamats på att det i kemikalielagen inte stadgas om att miljö- och hälsofarliga ämnen skall ersättas med mindre skadliga ämnen om sådana står till

buds. Miljöutskottet anser att detta är en brist med tanke på miljön. I 17 § lagen om skydd i arbete (299/58) stadgas visserligen om ersättande av ett giftigt eller något annat hälsofarligt ämne som används i arbete. Lagen om skydd i arbete gäller emellertid endast användning av kemikalier i arbete.

Enligt miljöutskottets mening är det ur miljösynvinkel viktigt att det stadgas om en generell skyldighet att bland de kemikalier som lämpar sig för ett visst ändamål välja de som är minst farliga för hälsan och miljön. Tillverkaren, importören eller distributören av en kemikalie samt andra verksamhetsidkare som svarar för att en kemikalie introduceras på marknaden har i varje fall enligt lagförslaget 16 § skyldighet att inhämta information om de fysikaliska och kemiska egenskaperna hos kemikalien samt om dess verkningar på hälsan och i miljön. Därför anför miljöutskottet

att arbetspolitiska utskottet i sitt betänkande bör överväga om det vore ändamålsenligt att i kemikalielagen på samma sätt som i Sverige (Lag om kemiska produkter 1985:426, 5 §) stadga om en generell skyldighet för den som använder kemiska produkter att ersätta ett hälso- eller miljöfarligt ämne med mindre farliga produkter, eller att arbetspolitiska utskottet, i det fall att det anses lämpligare att ersättningsskyldigheten anges i speciallagar (bl.a. lagstiftningen om bekämpningsmedel), bör föreslå en hemställan till regeringen att den skyndsamt bereder behövliga lagändringar.

På basis av det ovan sagda anför miljöutskottet vördsamt som sitt utlåtande

att arbetspolitiska utskottet bör beakta vad som anføres i detta utlåtande när det utarbetar sitt betänkande.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Seppänen, medlemmarna Aula, Biaudet, Hautala, Jääskeläinen, Kautto, Korkea-
oja,

Markkula, Myller, Rask, J. Roos, Särkijärvi, Takala, Virrankoski och Vuorensola.